

sztój szellemében a vesszőfutás, vagy kivégzések és újból a régi járom. Tolsztoj kifejezte a túrtűzhetően gyűlöletet, a jobb felé való éretlen törekvést, a múlttól való megváltás kívánságát és — az éretlen álmodozást, a politikai iskolzatlanságot és forradalmi puhaságot. Történelme-gazdasági föltételek egyképp magyarázzák meg a tömegek forradalmi harca kitörésének elkerülhetetlenségét és a harchoz való készületlenséget. A tolsztoji »ne álljunk ellent a rossznak« komoly oka volt a forradalmi megmozdulás vereségének.

Az mondják, hogy a megvert hadseregek jól tanulnak. Természetesen a forradalmi osztályok összehasonlítása egy hadsereggel csak igen korlátolt értelemben állja meg helyét. A tőkés rendszer fejlődése óráról-órára váltatja és kiélesíti azokat a föltételeket, amelyek a hűbéri-földesura és kormányuk iránt érzett gyűlöletben összeforrott parasztságot a demokratikus forradalmi harcra hajtották. Magában a parasztságban az árucserre térhódítása, a piac és pénz uralma egyre jobban háttérbe szorítják a pátriárhális hagyományokat és világnézetet. De a forradalom első éveinek és a tömeges forradalmi harc első vereségeinek egyik vívmánya kétségtelen: a tömegek előző lanyhasága és puhasága halálos ítéletet kapott. A határvonalak határozottabbá váltak.

Az osztály és a párt elhatárolódtak. Sztolipin leckéinek kalapácsa alatt a forradalmi szociál-demokraták fáradhatatlan és következetes agitációja következtében nem csak a szocialista proletáriátus, hanem a parasztság demokratikus tömegei is egyre több olyan megedzett harcost adnak, akik egyre kevésbé lesznek alkalmasok, hogy a mi történelmi hibánkba — a tolsztojánusságba essenek.

¹⁾ Kadet az Alkotmányos-demokrata elnevezésű orosz reakciós polgári politikai párt rövidítése. Oroszul: Konztitucionálni demokráta.

²⁾ »Reps« magyarul: szó a kadet párt lapja.

³⁾ Sztolipin, orosz politikus, az 1905-ös forradalomban a cári kormány hírhedt véreskezű belügyminisztere.

⁴⁾ 1905-ben az oroszországi forradalmi párt neve: Orosz Szociáldemokrata Munkáspárt volt (Oroszul: R. S. D. R. P. A bolsevik elnevezés a Lenin vezetése alatt álló forradalmi szárny csak később lett közhasz-nálattu.

A DOLGOZÓ NŐK POLITIKAI SZERVEZETE

Írta: Damjanov Sárka

Bár a nőmozgalom megindulása a francia forradalomig nyúlik vissza, modern értelemben vett mozgalomról csak századunk első éveitől beszélhetünk. A mozgalomban eleinte bizony sok volt a kezdeti hiba és túlkapás s emiatt, de tisztán magáért az elvért is sok ellenség akadt. Különösen az angol suffragettek harcos módszerei szolgáltattak állandó témát a vicclapoknak. A tizes években egy tekintélyes magyar újságíró ezeket írta:

Jónak, műveltnek és okosnak kell lenni az asszonyt, semmi egyébnek. Ez az igazi női kérdés. Az egyenjogúság, minőt megvadult feministák hirdetnek esztelenség, aminek akkor fogunk behódolni, ha a természet előbb megteszi a magáét s megszünteti a különbségeket férfi és asszony között. Ha a világ szépnek fog találni egy kipódort bajuszú hölgyet és egy diszkont hangú embert, akkor én is követelni fogom a nők szervezeti jogát. Addig megmaradok fenti ideálom mellett.»

Ma, amikor a nőmozgalom a fejlődés folyamán odáig jutottunk, hogy nem a férfi ellen, hanem a férfi mellett harcol, nem a családi élet ellen hanem a családjáért küzd, érthetetlennek találjuk a fent idézett szavakat, amelyek ma már időszerűtlenül hatnak.

Bár az antifasiszta női szervezetek denúciázzák az egész országot és munkájukat minderültt ott vannak, mégis sokan vannak olyanok, akik nem ismerik az Áfézsét és akiknek a női egyenjogúságról alkotott véleménye megegyezik a fent idézett íróéval. De biztosak vagyunk abban, hogy aki megismeri közelebbről az Áfézsét s annak munkáját, megbarátkozik vele.

Az antifasiszta női front politikai szervezete és célja, hogy az új életre nevelje az asszonyokat. Az új társadalomnak nincs szüksége üres korzózó és java idejüket cukrászdában, kártya asztalnál töltő pletykázó léha nőkre. Ezeket az új társadalom, mint felesleges terhet kiveti magából. Új asszonyt akarunk formálni: a ma asszonyeszménye a dolgozó nő. Az egyenjogúság komoly feladatot és munkatöbbletet ró az asszonyra. Meg kell állnia helyét a családban, a politikai életben és részt kell vennie az újjáépítés nagy munkájában. Az idegerkedőknek pedig azt feleljük: ma épen az értékes nő érzi kötelességének, hogy mint egyenjogú társ, segítsen a férfinak az új néprajz kialakításában. Meg kell tanulnia a nőnek a tisztánlátást, az ország ügyeinek áttekintését.

A magyar asszonynak erre annál inkább szüksége van, mert éppen a magyarság nagy része még ma is tájékozatlanul áll saját sorsával szemben. Üres szölamokat ismételtetnek, de a magyar kérdések tisztánlátásáig még mindig nem jutottak el. Mi az Áfézsében a nagy és komoly feladatoknak megfelelő tudó asszonytársadalmat akarunk nevelni; a társadalmi fejlődés elősegítésére alkalmas asszonyokat akarunk. Természetesen elsősorban az asszonyok helyzetén akarunk segíteni. Elsőrendű feladatnak tekintjük az anya és csecsemővédelmet. De tovább harcolunk az egész társadalom egészséges kialakításáért. Termelő munkáért, emberhez méltó életért, az élet javainak igazságos elosztásért küzdünk. Emberibb, műveltebb, gondtalanabbul és emberiséget akarunk, amely megérti és megbecsüli a kultúrértékeket is. Férgyvereink az adott helyzetnek megfelelően különbözőek, a célunk mindig ugyanaz: elősegíteni az új rendszer munkáját és végrehajtani célkitűzéseit. Legtöbb ször politikai felvilágosítással, a való élet tiszta megmutatásával foglalkozunk. időnként tollal és a tudás fegyverével és munkánkban az irodalmat a művészeteket hívjuk segítségül. De ott vannak asszonyaink a termelői sorainban is s rohámmunkával építik újjá az országot.

Most, amikor már befejeződött az ösztönök rémuralma s közelebb jutottunk a gazdasági helyzet megoldásához is, azt akarjuk, hogy a kultúrelvet következzék a természet, művészet, tudomány megfelelő élvezeteivel. A kultúra és a felőle fakadó szebb élet, a mai technikai haladás színvonalán álló életmód az életkönnyítések lehetősége ne legyenek megint egyesek kiváltságai, hanem eleven valóság és minden dolgozó ember munkateljesítménye arányában élvezze azt.

Az Áfézsében heti gyűléseket tartunk. megvitatjuk az időszerű politikai kérdéseket, tudományos, politikai, orvosi előadásokat tartunk, felolvasunk és megbeszéljük az elkövetkezendő hetek munkatervét.

Hogy megnyerjük a még szervezetiünkön kívül álló asszonyokat is egyik magyar Áfézsénk népművelési előadássorozatot kezdett. Ezeken az előadásokon keresztül megismertetjük asszonyainkkal célkitűzéseinket, kötelességeinket. Nagyon visszatetsző jelenség, hogy értelmiségünk asszonyai távol tartják magukat szervezetünktől. Meg kell érteniök, hogy nem ellenük van a mai rendszer, hogy órájuk is szükség van az újjáépítés nagy munkájában.

Szervezetünk célja elsősorban a politikai nevelés, de éppen mivel nők vagyunk, mindenhol, ahol segítő kézre van szükség, ott kell lennünk. Ott voltunk, ahol sebeket kellett bekötözni, vagy könnyeket letörölni, ott voltunk és vagyunk, ahol vigasztalni, bátorítani vagy ébreszteni kell, de megfogjuk a kapát is, ha arra van szükség és kezünkbe vesszük a varrófűt is,

hogy szegény gyerekeknek ruhát varrjunk. Ezenkívül segítünk milder idő-szerű munkában. Bár elvünk, hogy a társadalmi kérdéseket az új rendszernek intézményesen kell megoldani, míg erre sor kerül mi is gyűjtünk a vöröskeresztnek, az elhagyott gyerekeknek, gyűjtjük a gummit, a vásat, rendben tartjuk elesett hósejait, gyermek és egészségügyi otthonokat tartunk fenn, kultúrelőadásokat és mesedélutánokat rendezünk. Szóval az Afézsé ott van az otthonokban, a műhelyekben, a színházakban, a hivatalokban, hogy utat mutasson a nőknek és szolgálja a dolgozók társadalmának érdekeit.

Örömmel mondhatjuk, hogy tagjaink száma napról-rapra növekszik. Jönnek az Afézsébe, aztán kezdik érezni, hogy haza jönnek, kezdik megérteni, hogy minden munkájukkal, minden cselekedetükkel és nem cselekedetükkel saját sorsukat építik. Lassan tudatosul, hogy ez az ország a miénk és lassan-lassan úgy dolgozunk, mintha mondjuk a saját házunkat rendeznénk. Vannak már többen, akik olyan önmagától értetődő természetességgel gyűjtöttek, takarították a Népront helyiségeit, osztyák a fát, árulják az előadásokra a jegyeket, mint ahogy otthon ebédet főznek a gyerekeiknek. Ezek azok, akik kitarthatást adnak munkánkhoz, amelynek végcélja: hogy szebb és jobb legyen körülöttünk a világ.

S Z E M L E

TISZAZUG

A színház igazi, demokratikus formája most van kialakulóban; a színház régi, idejétmúlt hierarchiája fölbomlik s helyét egy új rendszer, új szellemű munka veszi át. Úgy tűnik, hogy a magyar drámaírás is a több mint félévszázados tévelygése után végre rátalál igazi útjára s valóban nagy művekkel ajándékozza meg a magyar színpadot, Balázs Béla, Háy Gyula — majd talán jönnek a többiek is — új korszakot nyitottak: a kötéseik megalkuvást nem ismervé szinte shakespearai kegyetlenséggel föltárnak minden bűnt, szennyet, emberj fekélyt s a tragédia roppant mélységein át mutatják meg az idők halhatatlan magy problémáját: az emberi életet.

Háy Gyula »Tiszazug« című drámája — a vajdasági Magyar Népszínház repertoárján — erről győz meg bennünket. Ha formájában nem is, de tartalmában a magyar drámaírás új korszakát sejteti, mert ellen-tétben: al: a letűnt korszak romlott, szellemileg fertőző színházi életével s úgy tetszik a színen hevet biztosít az igazi költő számára is.

A »Tiszazug« drámája egyetlen s a magyarban örök népi problémát állt a néző elé: élet és halál, öröm, áldás és, megszámlálhatatlan véték mögött húzódik meg a tragé-

diák kimeríthetetlen forrása — a föld. Az anyaföld, amely nem lehetett soha egy percig, pillanatig anyaföld, mert a feudalizmus urai s bérencsei bitorolták ott minden röögöt, — és a termőföld, amely a dolgozó-nak, a földtúrónak soha nem teremhetett, mert a nép verejtéke árán mindig más öbébe hullott le a kalász. Ez a kegyetlenül kihasználót sötét humusz, fekete föld termett a Tiszapartján tragédiát, bűnt és a bűnök nyomán pusztulást. A föld elérhetetlensége szinte a végletekig fokozta a nép földéhségét s az éhség »farkasokat« csinált az emberekből. Az eltemetett kicsiny faluban nadrágsziinyi földdarabon farkasok étek, s mivel a zsákmány elérhetetlen volt, fölfalták egymást a földért. Aki előbb fal, később hal s a földhöz jut, ha csak egy pillanatra is, ha bűn, véték s mérgezés árán is megszerzi a földet.

Tiszazug népe így járta élet-halál táncát a maréknyi föld körül. Az éhség madáchi szavakkal figyelmeztetett: sok az ember és kevés a föld! Az uralmon lévő rendszer ezt nem hallotta meg (mert nem akarta hallani) s az éhségtől elvakultak, a sok-sok tébolyult özvegy földért gyilkolni kész: mérgezni, fehérporral, arzénnel megrikkítani az embereket sórárt, hogy földhöz jussanak.

A hulló falu bűnös mindennapiá-